WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 97. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 22-го ТРАВНЯ 1958. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 22, 1958. No. 97. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ТВЕРДИТЬ, ЩО РЕЦЕСІЯ ПОВОЛІ ЗМЕНШУЄТЬСЯ

Президент Айзенгавер після свого прибуття до Ню Йорку

Ню Йорк. — У вівторок, дня 20 травня президент Айзенгавер разом із віце-президентом Ніксоном прибув до Ню Йорку, щоб взяти участь в конференції економічної мобілізації, влаштованої Асоціяцією Американського Індустріяльного Керівництва. Під час переїзду з летовища Ля Гардія до готелю Астор на Таймс Сквері вітали Президента оваційно юрби народу. У своїй промові, виголошеній до 2,600 керівників американської індустрії, през. Айзенгавер ствердив, що в господарській ситуації помітний зворот до кращого і що рецесія починає поволі зменшуватися. Відрадним явищем уважає Президент те, що з плянами і заходами для протидіяння рецесії виступають сьогодні не тільки приватні громадяни, але й уже представники індустрійного світу, доказом чого може бути конференція економічної мобілізації, завданням якої поставлено обговорення шляхів і засобів для боротьби з рецесією. Президент переконаний, що Америка не зупиниться у своєму господарському розвитку, що вона росла і буде рости. Економічні затримки трапляються в кожному вільному суспільстві, але вони є тимчасовими і переходовими. Найголовнішим завданням під сучасну пору є сконцентрування всіх сил і зусиль для відновлення і дальшого продовжування економічного розвитку. Уряд, розуміючи вагу ситуації, зробив із свого боку все, що потрібне для протидіяння рецесії, але сам він не може гарантувати добробуту. Відповідальність у цьому напрямку лежить на всіх — і на загалі громадянства, і на світові праці і на індустрійних керівництвах, бо тільки спільними зусиллями американська нація може добитися дальших досягнень не тільки в боротьбі з рецесією, але і в утриваленні добробуту. Майбутнє Америки лежить в руках усіх і добитися великих успіхів і досягнень може тільки цілий народ. Поінформувавши присутніх про заходи уряду для протидіяння рецесії такі, як злібералізування кредитової політики, приспішення публічних робіт в модернізації пошти, в реалізуванні водяних і шляхових проєктів і в пожвавленні розвиткових і конструкційних праць в оборонній ділянці, президент Айзенгавер з'ясував теж можливості деякої, обережної редукції податків, чи точніше деяких поправок в податковій системі, підкреслюючи, що ця проблема буде розглянута вже незабаром в порозумінні з Конґресом. В дальшому своєї промови през. Айзенгавер закликав індустрію вдержувати здорову політику цін і, звертаючися до світу праці, перестерігав перед намаганням до безупинного збільшування платень. Закінчив свою промову през. Айзенгавер підкресленням, що першим завданням американської економіки є забезпечити життя і доми американських громадян проти тих, що хочуть заатакувати і знищити американський спосіб життя.

Айзенгавер підписав закон про збільшення платень військовикам

Вашингтон. — 20-го травня президент Айзенгавер підписав закон про збільшення платень всім тим, які довше як два роки служать в якому-небудь роді американських збройних сил. Здійснення цього закону коштуватиме річно державну скарбницю вже в першому році 576 мільйонів долярів. Закон обов'язує від 1-го червня цього року. Ціль цього закону затримати в збройних силах на довший час якнайбільше вишколених вояків, моряків і летунів, щоб не треба було що два роки вишколювати рекрутів. Крім того збільшену платню діставатимуть і ті члени збройних сил, які своїми здібностями на це будуть заслуговувати. Офіцери, від капітана до полковника включно, діставатимуть окрему винагороду за становище з великою відповідальністю. Другі ляйтенанти дістають збільшену платню тільки на 6 відсотків (251 доляр); капралі — на 14 відсотків ($160); сержанти — 10 відсотків ($310); полковники — 21 відсотків ($910); генерали і адмірали — 33 відсотки ($1,700). Новий закон відноситься і до військових емеритів.

В АМЕРИЦІ

● **Колишній арґентинський Диктатор Хуан Д. Перон** в інтерв'ю з журналістами в столиці Домініканської Республіки, Сіюдад Трухільйо, заявив: „Я вернуся до Буенос Айресу того самого дня, коли пероністи мене покличуть".

● **Пані Юджін Мефферд** із Монро, Висконсін, купаючи свою тримісячну дитину, зомліла і дитина втопилася.

● **У деяких місцевостях** південної Флориди появилися невідомі досі ропухи, в п'ять разів більші від звичайних американських ропух. Біологи остерігають, що ці ропухи в шийних залозах мають отруту. На Флориду їх завезено з Південної Америки або з західньо-індійських островів. Мешканець Маямі Воллес убив лопатою одну таку ропуху, яка кинулася була на його жінку на подвір'ї.

● **На 46-ій Східній вулиці** Ню Йорку будують 15-поверховий дім, який в пивниці матиме 6,000 квадратових стіп на магазини, бо огрівальна, охолоджувальна і водна системи будуть сконструйовані на горищі цього дому. Щоб горище весь тягар тих інсталяцій, могло витримати, воно спиратиметься на важких сталевих конструкціях.

● **Провідник** республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд заявив, що він домовився з провідником республіканців в Палаті Репрезентантів Джозефом В. Мартином, щоб Конґрес до 10 серпня закінчив свою працю і почав передвиборчі ферії.

Ніксон передбачає ухвалення робітничого закону

Ню Йорк. — Віце-президент Ричард М. Ніксон промовляв на конференції економічної мобілізації в готелі Астор і сказав, що цього року існує краща як колинебудь можливість ухвалити новий робітничий закон. Віце-президент заявив, що той закон не повинен бути жадною „карою" для зорганізованого робітництва, тільки мав би вможливити контролю, щоб не було надужить добродійними робітничими фондами, щоб в робітничих організаціях була дійсна демократія і щоб урядовці в робітничих спілках не могли надуживати своєї влади. Ніксон казав, що той робітничий закон повинен вможливити дійсну рівновагу між робітництвом і працедавцями. Віце-президент заявив, що, на його думку, краще було б поліпшувати економіку країн при допомозі зменшення податків, якщо буде конечна допомога уряду в цій справі. Публічні роботи вимагають довшого часу на своє започаткування, і тому не дають негайного ефекту, — казав віце-президент. Ніксон заявив, що колишній президент Герберт Гувер, якого він відвідав в Ню Йорку, сказав, що подорож віце-президента до Латинської Америки пригадала ЗДА і всьому світові комуністичну небезпеку, бо це комуністи зорганізували демонстрації проти Ніксона в деяких державах Південної Америки.

Канада і ЗДА уклали 10-річний договір про летунську оборону

Вашингтон. — 19-го травня повідомлено про те, що Канада і ЗДА підписали 10-річний договір про те, щоб спільно дбати про протилетунську оборону обох країн перед ворожим нападом із повітря. Спільна протиповітряна команда існує в Колорадо Спрінґс, Колорадо, вже від 1 серпня минулого року, але її існування оперте було тільки на усному договорі між обома країнами. Виміна нот в цій справі відбулась ще 12-го травня. Командантом цієї команди є американський генерал Ірл Е. Партрідж, а його заступником є канадійський маршал летунства С. Рой Слімон. В заяві про підписання цього договору говориться про те, що треба було подумати про спільну команду внаслідок цього, що є воднева зброя і далекосяжні бомбовики, які загрожують безпеці обох держав. В договорі не говориться про те, чи американські бомбовики, літаючи понад Канадою, зможуть мати атомову зброю.

Голова Американського Червоного Хреста закликає до жертвенности

Сан Франціско.— 19-го ц. м. голова Американського Крайового Червоного Хреста Роленд Гарриман промовляв до 3,500 делеґатів і закликав виповнити ті проґалини в фондах АЧХ, які виникли внаслідок численних стихійних катастроф, що були в попередніх кількох роках. Гарриман сказав, що в березні ц. р. зібрано тільки 3 мільйони долярів, хоч звичайно в попередніх роках березнева збірка становила пересічно по 6 мільйонів долярів. На чолі збіркового комітету АЧХ стоїть емеритований генерал Люціюс Д. Клей. Голова закликав американську молодь, щоб більше і численніше працювала в відділах Американського Червоного Хреста.

ГОЛОВА ВИК. ОРГАНУ УНРАДИ, МИКОЛА ЛІВИЦЬКИЙ, ВІД'ЇХАВ З ЗДА

Ню Йорк. — В середу 21-го травня ц. р. кораблем „Ліберті" від'їхав до Европи голова Виконного Органу Української Національної Ради п. Микола А. Лівицький. Він перебував в Америці від 4 грудня минул. року, і в тому часі півтора місяця перевів також у Канаді. Перед його від'їздом представник „Свободи" перевів з п. Миколою Лівицьким розмову, текст якої появиться в найбижчих днях.

Справа масових протестів проти Паризької телевізійної передачі

Ню Йорк. — Представництво Виконного Органу УНРади в ЗДА, за підписом свого голови д-ра Євгена Приходька звернулося з закликом до всіх установ та організацій, які в цьому місяці уладжують Академії у честь Голови Директорії, Головного Отамана Симона Петлюри, щоб такі імпрези використовувати для протестаційної акції проти відомої ганебної телевізійної передачі з державної радіо-телевізійної стації в Парижі. Згадане Представництво пропонує, щоб організації, які спонзорують ті Академії і їхні Президії, чи навіть всі приявні на таких вечорах громадяни, підписували відповідні протестаційні листи й висилали їх до французької амбасади у Вашинґтоні на адресу: His Excellence, Mr. Harve Alphand, Ambassador, The Ambassy of France, 2535 Belmont Rd., Washington, D. C. Пригадується, що згадана передача відбулася докладно 28 лютого 1958 р. та що вона звалася „До Вашої совісті і розуму". (En votre ame et conscience). Протестаційні листи повинні бути короткі, ядерні й ділові, у достойному тоні.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Ярослав Стецько,** голова ЦК АБН склав свідчення про загрозу большевицької аґресії і про визвольну боротьбу поневолених Москвою народів. Зізнавав Яр. Стецько дня 14 травня ц. р., під час переслухань проводжуваних конґресовою комісією для не-американських дій. На бажання згаданої комісії Яр. Стецько приготовив обширний меморіял про небезпеку нової конференції „на вершинах" і про загрозу коеґзистенції, як теж про те, якими шляхами і засобами міг би вільний світ повести акцію підтримки для поневолених московським комунізмом народів у їх боротьбі за визволення.

● **Виставка праць молодих українських образотворців, скульпторів і графіків** відбувається в днях 17 травня до дня 1 червня ц. р. в литовській ґалерії (Курліоніс Арт Галері) в Шикаґо. У виставці, що її відкрив консул Литви Д-р П. Давзвардіс, беруть участь шикаґівські і нюйоркські мистці: М. Гарасовська - Дачишин, Л. Гуцалюк, Я. Ґеруляк, А. Коломиєць, К. Мілонадіс, Христя Оленська, Аркадія Оленська - Петришин, В. Пачовський, Ю. Соловій та М. Урбан.

● **Між цьогорічними ґрадуантами канадійської Військової Академії „Роял Родс" є два молоді кадети українського походження.** Перший з них Любомир Кузич - Березовський (із села Березів Нижній на Гуцульщині, тепер у Ст. - Кетеринс, Онт.), і другий Л. Парнета із Саскачевану. Канадійська Військова Академія „Роял Родс" у Вікторія, Б. К. є рівнорядною до американської Військової Академії у Вест Пойнті. Ґрадуація відбулася дня 9 травня і в ній взяли участь міністер військових справ і представники військового командування Канади. Батько кадета Любомира Кузича брав участь у визвольних змаганнях в рядах Гуцульського Куреня УСС.

● **Д-ра Павла Кенчіра,** українця дентиста із Шикаґо, обрано на зборах шикаґівської Дентистичної Асоціяції віцепрезидентом цього ж об'єднання. Інсталяція його на цьому становищі відбулася у вівторок дня 20 травня ц. р. Д-р Павло Кенчір є водночас членом Українського Лікарського Товариства в Шикаґо.

ШАХ ІРАНУ ВІДВІДУЄ ФОРМОЗУ І ЯПОНІЮ

Генералісімус Чіянґ Кай-шек (праворуч) вітає іранського короля Мохаммеда Реза Паглеві після його прибуття до Тайпею на Формозі, звідки він поїде до Японії. Посередині міністер закордонних справ національного Китаю Джордж Єг.

ДОЛЛЕС: СОВЄТСЬКІ ПОГРОЗИ НЕ ВІДСТРАШАТЬ ЗДА ВІД ПОТРІБНИХ ДІЙ

НЕ Є ВИКЛЮЧЕНА ІНТЕРВЕНЦІЯ АМЕРИКИ В ЛИВАНІ. — ЗДА ПРИГОТОВЛЯЮТЬ НОВУ НОТУ ДО СССР

Вашинґтон. — Совєтські погрози не відстрашать З'єдинених Держав від такої поведінки денебудь у широкому світі, яку вони, ЗДА, вважають за потрібні, — заявив державний секретар Дж. Ф. Доллес на своїй пресовій конференції у вівторок 20 травня ц. р. Він признав принцип, що закордонну політику держави треба перевірювати і достосовувати відповідно до щораз інших умовин, але водночас висловив погляд, що в останньому часі не сталося нічого такого, що виправдувало б будь-яку радикальну зміну політики. Що стосується різних проявів „антиамериканізму", які появились у світі — Південній Америці, в Альжирі, на Середньому Сході — то Доллес не виключив ніодної з двох можливостей: що сталось вони в тому самому часі випадково, або, що вони були пляново вирежисеровані одним комуністичним центром. Проте, в кожному з тих випадків можна було сподіватися подібних виступів, коли взяти під увагу місцеві умовини в тих країнах і діючі там протиамериканські сили. На цій пресовій конференції говорилося чимало про Ливан, як країну, де тепер найбільший неспокій на Середньому Сході. Доллес признав, що існують поважні познаки, які кажуть підозрівати, що Арабська Республіка Єгипту і Сирії затіяла той неспокій у Ливані, але — за твердженням державного секретаря — це справа Ливану, щоб припинити те втручання і щоб рішити, чи він хоче передати справу Об'єднаним Націям. Що стосується американської інтервенції в будь-якій країні Середнього Сходу, то Доллес, відмовившись дати щодо цього ясну відповідь, звернув все ж увагу, що сам Конґрес добавив до доктрини Айзенгавера заввагу, що збереження теперішнього стану суверенних держав на Середньому Сході „має життьову вартість для миру й інтересу ЗДА". Ця формула — казав Доллес — „є безумовно мандатом, щоб зробити щось, коли ми прийшли б до переконання, що наші інтереси загрожені". Обов'язком ЗДА буде дати охорону своїм громадянам в Ливані, якщо за такою допомогою звернеться ливанський уряд — заявив Доллес. Щодо подій в Південній Америці під час подорожі Ричарда Ніксона, то подорож віце-президента до Південної Америки була цілком оправдана. Американський уряд не може піддаватися погрозам комуністів і під їх впливом змінювати свої рішення. З інших справ: Доллес заповів, що в найближчих днях відійде нова нота до Совєтів у зв'язку з принциповою згодою Хрущова, щоб розпочати переговори над технічними студіями, як заґарантувати дотримання міжнародної умови про припинення експериментальних вибухів атомової зброї. Він сподівається, що спільні наради в цій справі почнуться в найближчих тижнях. — Доллес знову підтвердив строгу невтральність Америки в громадянській війні в Індонезії. — Він відмовився сказати свою думку про події у Франції, висловивши тільки надію і переконання З'єдинених Держав, що Франція переможе теперішні труднощі в дусі своєї світлої традиції. — Державний секретар не заявився ясно щодо того місця єгипетсько-московського комунікату, проголошеного на закінчення відвідин Нассера у Москві, де кажеться про всебічну підтримку збоку Совєтів для здійснення плянів арабського президента. Доллес сказав, що трудно в таких випадках знати, що тут сказано, щоб тільки зробити приємність гостеві, а що має дійсну реально-політичну силу.

Німецькі соціялісти формулюють свою програму

Бонн. — На партійному з'їзді в Штутґарті німецька Соціял-демократична партія переводить частинну зміну своєї програми. Вона перевіряє свої старі гасла і напрямні на тлі погри, що її зазнала в усіх трьох парляментарних виборах в Зах. Німеччині. В минулорічних виборах соціялісти сподівалися прийти до влади, тим часом вони зібрали знову тільки неповна 33% відданих голосів. Тепер вони пішли на компроміс в пункті соціялістичного канону удержавлення (націоналізації всіх засобів продукції. Вони перейняли становище англійських соціялістів, що визнають співвласництво фабрик, а саме співпрацю громадського і приватного капіталу, з залишенням адміністрації фабрик і різних підприємств в руках приватних власників. Зате німецькі соціялісти далі противляться принципові рекрутації до західньо - німецької армії, боронячи принципу професійної армії за добровільним набором. Вони на спілку з совєтською офіційною політикою — є проти перебування Німеччини в НАТО, проти перебування на терені Німеччини будь-яких чужих військ, проти існування військово-політичних бльоків і за строгою „невтральністю" Німеччини, яку вони вважають передумовою для з'єдинення Німеччини.

ПРЕМ'ЄР ФРАНЦІЇ ДІСТАВ НОВІ ПОВНОВЛАСТІ ВІД ПАРЛЯМЕНТУ

СИТУАЦІЯ МІЖ ПАРИЖЕМ І АЛЬЖИРЕМ ДАЛІ НЕЯСНА

Париж. — Французький прем'єр П'єр Пфлімлен не тільки відмовився димісіонувати, щоб таким способом звільнити шлях до влади генералові де Ґолеві, але, навпаки, заповів рішучу боротьбу „проти загроз з-права і зліва". Він дістав уповноваження від парляменту більшістю 475 голосів проти 100 на продовжування війни в Альжирі проти арабських партизанів. Окрема резолюція, прийнята 557 голосами без ніякого спротиву висловлювала признання і вдячність армії за її заслуги „під прапорами Республіки". Понеділкова усна заява генерала Шарля де Ґоля на його пресовій конференції, що він готов перейняти владу, якщо йому леґально передадуть її, не зробила враження ані на парлямент, ані на широку французьку публічну опінію — твердять закордонні обсерватори у Парижі. Під час того, як де Ґоль їхав вулицями Парижу до готелю, де він відбув свою пресову конференцію, і як він вертався відтіль до свого підпаризького дому, не впав на честь де Ґоля від зібраної публіки ні один оклик. Так само у парляменті не було потім найменшого схвилювання з цього приводу. З усіх промовців один П'єр Мендес-Франс, колишній близький співробітник генерала де Ґоля в протинімецькому резистансі, пізніший прем'єр центро-лівого уряду, згадав де Ґоля та натаврував його заяву солідарности з французькими генералами в Альжирі, які зайняли опозиційне становище супроти леґального уряду Франції. Зрештою, політична ситуація у Франції все ще неясна, бо нічого не змінилось ані у Парижі, ані в Альжирі. Французький прем'єр очевидячки не хоче зривати мостів до порозуміння з генералами та не хоче називати їх одверто бунтівниками, а так само генерал Салян в Альжирі, який перейняв там фактично всю військову й адміністраційно-політичну владу, не відмовляє одверто послуху урядові. Генерали у самій Франції зберігають мовчанку, але вони — твердять часописи — безумовно не дадуть себе вманеврувати в ситуацію, в якій мусіли б заявитися проти півмільйонової армії в Альжирі і її тамошніх командантів, своїх найближчих товаришів зброї й приятелів. Водночас — коментують часописи — армія не хоче і не може відмовити послуху леґальному урядові, що його покликав президент і підтримує парлямент. Пфлімлен не хоче димісіонувати, бо це було б загирення авторитету не тільки парляменту, але й французької демократії та відкриття шляху до подвійного експерименту: з одного боку генералові де Ґолеві, що його цілей і політичних плянів ніхто не знає, з другого комуністам, які негайно розпочали б дику внутрішньо-громадянську колотнечу.

У Москві радять всі сателіти

Москва. — Від вівтірка 20 травня ц. р. нараджуються в Москві за закритими дверми всі совєтські сателіти під проводом своїх большевицьких наказадозців. Офіційно називається, що це так звана Рада взаємної економічної допомоги — всіх членів Варшавського пакту. До того пакту не належить Югославія і її нема серед комуністичних гостей. Зате прибули прем'єри і перші секретарі комуністичних партій Альбанії, Болгарії, Мадярщини, Східньої Німеччини, Польщі, Румунії і Чехословаччини. В ролі обсерваторів є віце-прем'єри комуністичного Китаю, північного В'єтнаму й Північної Кореї, як теж партійний лідер Зовнішньої Монголії. Протягом тижня мають приїхати до Москви також всі міністри закордонних справ і найвищі військовики всіх сателітів. Одною з політичних проблем внутрі комуністичної сім'ї, що її має вирішити цей з'їзд, це дальше відношення до бунтівника Тіта. Совєти хочуть перевірити настрої у своїх підвладних, чи треба продовжувати чи припинити дальшу економічну допомогу Югославії.

Англія не виключає „роззброєних зон"

Лондон. — Англія готова переговорювати на терені конференції „на вершинах" чи в будь-якій іншій східньо-західній зустрічі пляни „зонального розброєння" в середній Европі — заявив англійський міністер закордонних справ Селвайн Ллойд під час дебати в палаті громад в минулий понеділок 19 ц. м. Проте Англія відкинула разом з ЗДА так званий проєкт Рапацького, що говорив про „відатомізовання" обох частин Німеччини, Польщі і Чехословаччини. Ллойд повторив головний арґумент проти того пляну, а саме, що на випадок заборони атомової зброї для німецької армії, вона опинилась би у страшенній нижчості в обличчі маси совєтського суходільного війська. Тому, казав англійський міністер, пляни зонального розброєння повинен брати до уваги ширше розброєння, також так званих конвенціональних родів зброї. Селвайн Ллойд полемізував із англійськими соціялістами, які були захопленими прихильниками пляну Рапацького, так само, як вони підтримували совєтське становище щодо негайного припинення ядрових дослідів — ще поки встановлено систему контролі, яка ґарантувала б дотримання такої умови.

У СВІТІ

● **У Будапешті** 90-літня мати кардинала Міндсенті, який від часу здавлення повстання мешкає в американській амбасаді, двічі на тиждень відвідує його. Комуністичні аґенти мовчки дивляться, коли старушка помалу переходить майдан до будинку амбасади ЗДА, але не перешкоджають їй. Кардинал Міндсенті фактично є „почесним в'язнем". Якби він болай на один крок вийшов з будинку, його негайно арештували б. Він не хоче виїхати за кордон, як цього вимагає комуно-мадярська влада, і не може комунікуватись ні з ким поза амбасадою, чи оприлюднювати пастирські листи, щоб не наразити амбасади на закид у надуживанні дипломатичних привілеїв.

● **В Японії** з великим успіхом виступала китайська співочо-танечна дружина. Несподівано комуно - китайський уряд відкликав її, загрозивши неслухняним артистам уневажненням пашпортів і — очевидно! — репресіями супроти їх родин в Китаї. Причина: японський уряд заборонив комуно-китайській торговельній місії вивішувати над будинком місії комуністичний прапор.

● **Французький генер. Шарль де Ґоль** у минулий понеділок відбув у Парижі пресову конференцію завдяки ввічливості організації паризьких м'ясарів, які в той день мали свою конвенцію в готелі „Пале Д'Орсей". Приятелі де Ґоля звернули їм увагу, що ген. де Ґоль, коли був головою французької держави, то завжди відбував у тому готелі свої пресові конференції. Керівники м'ясарської організації негайно відступили йому своє приміщення.

● **На Філіпінах** посилено військову кампанію проти комуністичних партизанів, які діють там ще з часів другої світової війни. Тепер тих партизанів, названих ім'ям їхнього провідника Гука, нараховують ще на яких 1,000 осіб.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3 N. J.

СПУТНІК III

Випущений минулого тижня Совєтами третій з черги штучний сателіт Землі має, так би мовити, ті самі два аспекти, що і його попередники: психологічний і військово-політичний. Наймогутніше враження зробив Спутнік I самим фактом, що Москва випередила в цьому технологічному успіхові Америку. Очевидно, що большевики зуміли на 100% використати подію пропагандивно, впливуючи головно на настрої в азійсько-африканських країнах, народи яких найменше орієнтуються в підсовєтській дійсності і в способах, якими Совєти дійшли до нинішнього стану упромисловлення та нинішніх наукових успіхів. Після того, як розлетілися два попередні Спутніки і випущено у міжплянетні простори три американські Експлорери, поява Спутніка III не стала вже особливою сенсацією, яка полонила б цікавість мільйонів у різних частинах глобу.

Проте, ця нова подія матиме безумовно поважне військово-політичне значення. Вказує на це вже самий момент, коли большевики перевели цей свій останній експеримент: останній день перебування в СССР президента Об'єднаної Арабської Республіки Гамаля Абделя Нассера. Коли Хрущов уперше проголосив цю подію у своїй зверненій до Нассера прощальній промові, то цим фактом виразно виявлено совєтську інтенцію — використати і Спутніка III для пропагандивно-політичної кампанії на терені Азії і Африки. Не можна забувати, що в обох попередніх випадках, після випущення Спутніка I і Спутніка II, відбувалися дуже поважні й дуже конкретні совєтські політично-військові ходи: за першим разом Москва штучно розпалила свій конфлікт з Туреччиною, в зв'язку з тим, ніби вона загрожує агресією Сирії. Град оскаржень і погроз, який тоді посипався був на Туреччину збоку Москви, створив атмосферу, що ніби ось-ось вибухне на Середньому Сході війна, яка — через участь в ній Совєтів по стороні Сирії — спровокує Америку до активного виступу і таким чином викличе третю світову хуртовину. І тільки тому, що Туреччина та її союзники з НАТО не виявили найменших познак страху, совєтський шантаж не вдався, а весь шум скінчився без ніяких наслідків.

Після випущення Спутніка II Совєти зважились на куди поважніший і небезпечніший виступ: зірвали Лондонську конференцію в справах роззброєння і від того часу бойкотують Комісію й Підкомісію Об'єднаних Націй в справах роззброєння, відмовляючись говорити про ці справи на будь-якому іншому форумі, як тільки на . . . конференції „на вершинах". Однак вони самі почали робити труднощі із скликанням конференції „на вершинах", що її заініціювали були великим пропагандивним криком. Можливо, що сталося це під натиском комуністичного Китаю, який ніби не бажає такої конференції без участи комуно-китайського прем'єра. Чи так воно, чи ні — випущення нового совєтського штучного сателіта напевно знову загострить совєтський зовнішньо-політичний курс, а не злагіднить його. Різкий тон совєтського комунікату про „американську інтервенцію" в справах Ливану, радість у Москві з приводу демонстрацій у Південній Америці під час відвідин Ричарда Ніксона і райдужні перспективи, які відкриваються перед Совєтами на тлі хаосу у Франції, — все це разом не ворожить ніякої, за совєтською термінологією, „відлиги міжнародної атмосфери".

Із Спутніком III зв'язаний ще один спеціяльний момент: його вага. Звернув на це увагу сам Хрущов, кепкуючи з американських „помаранч", які кружляють довкола Землі. Вистрелення штучного сателіта вагою 2,925 фунтів на висоту 1,168 миль вимагає комбінації ракети з викидною вагою коло 500,000 фунтів — обраховують американські спеціялісти, признаючись відразу, що в ЗДА мають покищо наполовину меншу комбінацію. Тому, що сам сателіт — це, властиво, тільки передня частина ракети, її вершок, виштовхуваний вперед ступневими вибухами двох чи трьох інших частин ракети, „виштовхнення" такого вершка на півтори тонни вагою (якщо вірити совєтським даним) — вказує на безперечну наявність у Совєтів міжконтинентальних ракет із велетенським засягом і страшною нищильною силою. А що тон совєтської дипломатії і взагалі напрямок совєтської політики, з досвіду останніх 13-ох років, завжди залежить від взаємовідношення військових сил між Заходом і СССР, то тепер треба сподіватися ще більшої совєтської ароганції і ще гірших провокацій. Великою невідомою є тільки те, чи совєтське „запаморочення від успіхів" продиктує Москві спровокувати війну, чи вона спиниться перед таким божевіллям?!

ЗА РЕФОРМУ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ В ЗДА І ЕВРОПІ

Ще не забулася дискусія, яку ведено в цій країні після того, коли СССР вдалося випустити першого штучного сателіта і таким чином випередити ЗДА в продукції керованих ракет. Тоді американські педагоги та науковці нарікали, що середня школа в ЗДА є занадто „легкою" для більшости учнів, бо дозволяє їм брати для одержання потрібної кількости „кредитів" такі предмети, як танки, домашнє господарство, їзда автом і т. п., і зовсім занедбувати мови, математику, фізику, хемію та природничі науки. Внаслідок цього — заявили американські педагоги — в ЗДА замалий приріст науковців та інженерів, яких доконче потрібно, щоб ця країна й надалі вела перед у тих наукових винаходах, які рішатимуть про перемогу в найближчій війні.

Однак, після того, як ЗДА випустили своїх сателітів, а совєтські „спутніки" самоліквідувалися, часописи перестали писати про потребу змін у середній школі (гайскулі), призабувши про совєтську небезпеку, яка загрожує всьому вільному світові.

15-го травня Москва випустила свого третього „спутніка", і то найбільшого, бо аж півторатоннового. Того самого дня в Севрі у Франції закінчилася двотижнева конференція, яку зорганізувала французька крайова комісія для справ ЮНЕСКО (під протекцією самого ЮНЕСКО). В цій конференції брали участь представники 2?-ох держав, в тому числі й СССР. Від ЗДА на цій конференції був тільки обсерватор.

З оголошеного звіту цієї конференції видно, що в европейських державах виховники також невдоволені з своєї середньої школи. Але там причини інші, як в ЗДА. Там середня школа має, як обов'язкові предмети, і математику й фізику, і хемію й біологію, і мови й гуманістичні науки. Представники европейських країн погодилися в тому, щоб до 15-го року життя всі учні вивчали всі ті предмети, які за традицією є обов'язковими в середніх школах. Представники СССР обстоювали думку, щоб рівичкування навчального матеріялу в середніх школах починалося аж після 17-го року життя, як це є в Совєтах тепер, тобто, аж після закінчення десятирічки.

Представники німецького шкільництва турбувалися тим, що учні середніх шкіл Західньої Німеччини мають засвоювати забагато наукового матеріялу, і тому, мовляв, треба подумати про якусь полегшу для них. Французи висловилися за скасування письмових і усних іспитів, щоб таким способом зменшити напруження учнів. Всі були згідні в тому, що треба полегшити працю середньошкільників, які перевтомлюються засвоюванням навчального матеріялу.

Представники СССР говорили про досконалість своєї системи, твердили, що хоч совєтські учні мають доволі праці, але вони радо беруть на себе той тягар і ще просять про більший . . .

Західньо-европейські педагоги дивувалися тому перевантаженню під совєтських школярів навчальним матеріялом і не могли повірити, що вони справді ще просять додаткової праці. Про те, як працюють учні сьомої кляси совєтської десятирічки, свідчить тижневий розклад годин їхніх шкільних зайнять: математика — 6 годин, фізика, хемія, природа — 7 годин, російська мова й література — 6 годин, історія — 2 год., географія — 2 год., чужі мови — 3 год., фізкультура — 2 год., технічне креслення — 1 год. і ручні роботи — 2 години.

Виховний дорадник французького міністерства освіти Рожер Галь заявив, що тепер відбувається „революція в середній школі", і то не лише в Европі, але й в ЗДА. Внаслідок щораз нових наукових винаходів треба впроваджувати нові навчальні предмети та зменшувати або збільшувати науковий матеріял дотеперішніх предметів. Рожер Галь невдоволений із французьких ліцеїв, які „вишколюють незначний відсоток елітарної молоді винахідливої й спритної в словесній еквілібристиці, але не підготованої до акції". Французький педагог хотів би зреформувати французьку середню школу таким робом, щоб вона була насередині між теперішнім ліцеєм і американською середньою школою.

Професор порівняльного виховання в Лондонському університеті, д-р Дж. А. Ловерис, сказав, що і в Англії відбуваються зміни в середньому шкільництві, хоч Европа їх не добачає. Англійські „паблік скулс" колись виховували „суспільну й політичну еліту", яка мала керувати імперією. Дбали більше за виховання характерів, занедбуючи технічне знання. Тепер у „паблік скулс" щораз більше вчать того, що є потрібне для технічних спеціялістів.

Італійський делегат домагався окремих середніх шкіл для учнів, які не думають про високу освіту, і окремих для тих, що бажають студіювати далі в університетах і технічних високих школах. Представник Швайцарії вважає, що зовсім не потрібно визначати вікової межі для загального навчання, бо є такі діти, які, переступивши певний вік, не можуть засвоювати наукових відомостей.

Не тільки представники педагогічного світу, але й політичні мужі в ЗДА і в державах вільного світу домагаються достосування середньої школи до нових вимог життя.

В ЗДА часто чути ще й вимоги змінити не тільки навчальний матеріял в середній школі, але й розв'язати виховну проблему в народному і середньому шкільництві, бо і одного і другого вимагає доба атомової зброї, керованих ракет і штучних сателітів.

Школа має підготовляти до життя, керуючись найвищими Божими й людськими законами, тому вона повинна не тільки навчати, але й виховувати.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Юрій Таркович

ІСТОРИЧНЕ ДЕСЯТИЛІТТЯ ДЛЯ ЕВРОПИ

Недавно минуло десять років від початку дій, які охоронили Західню Европу від економічної руїни, а тим самим від Москви. Десять років тому в Парижі 17 европейських країн підписали договір про організацію Европейської Економічної Співпраці. Цей договір відіграв рішальну ролю у відбудові цілковито зруйнованої европейської економіки і поклав початок тіснішому політичному контактові між поодинокими европейськими країнами.

Ініціятором історичного договору були, хоч як це дивно, не самі европейські країни, але ЗДА. Акція Америки почалася з того, що в червні 1947 року тодішній державний секретар ЗДА, генерал Маршалл, виготовив плян відновлення европейської економіки, відомий під назвою „плян Маршалла". Цю акцію підтримали міністри закордонних справ Англії і Франції, з ініціятиви яких навесні 1948 року зібралися в Парижі представники 17 країн, опрацювали й підписали договір про Европейську Економічну Співпрацю. Совєтський Союз і п'ять інших країн т. зв. народної демократії негайно відмовилися від пляну Маршалла, Польща і Чехо-Словаччина хотіли були приступити до економічної співпраці, але під тиском Москви також відмовилися. Є відомості, що тодішній міністер закордонних справ Чехо-Словаччини, Ян Масарик (син колишнього президента Томи Масарика) ультимативно домагався від Москви дозволу для Чехо-Словаччини взяти участь в пляні Маршалла, але Кремль такого дозволу не дав, і це було одною з причин самогубства чи вбивства Я. Масарика на початку 1948 року.

До країн, які включилися в договір, належать: Великобританія, Франція, Бельгія, Голляндія, Люксембург, Західня Німеччина (представлена тоді в Парижі Англією і Францією), Португалія, Австрія, Італія, Греція, Норвегія, Швеція, Швайцарія, Данія, Ірляндія і Ісляндія. 17-ою країною була позаевропейська Туреччина, економічне життя якої тісно пов'язане з европейськими країнами і частина якої все ж належить до Европи.

Европейські країни мусіли діяти швидко й енергійно. Москва тоді бачила Европу вже в своїх руках. У Греції вона розпочала збройну диверсійну боротьбу за повалення демократичного режиму. У Франції й Італії комуністи збиралися перебрати владу, сподіваючись підтримки великої частини населення. В обличчі такої небезпеки представники европейських країн прийняли пропозицію ЗДА допомогти Европі. Великодушна допомога у формі пляну Маршалла коштувала Америці 15 мільярдів долярів.

По десятьох роках Західня Европа стала на власні ноги. Але ідеї, які лягли в основу американської допомоги, діють і досі. Співпраця між західньо-европейськими країнами поширюється, а торговельні зв'язки між поодинокими членами організації Европейської Економічної Співпраці лібералізуються. Загальний оборот між цими країнами зріс на 272 відс. у порівнянні з 1948 р., а експорт збільшився на 208 відсотків. Правда, не всі европейські країни однаковою мірою скористали з допомоги ЗДА і можливостей економічного розвитку. Хоч Англія і Франція одержали найбільшу допомогу, найбуйніший розвиток економіки мав місце не в цих країнах, але в цілковито зруйнованій, а пізніше окупованій Західній Німеччині, яка стала тепер банкіром Европи, позичаючи мільярдові суми Франції і Англії. Пояснюється це кількома причинами. Передусім відомою німецькою організованістю, ощадністю, працьовитістю і певною, також відомою, агресивністю. До того німці мали щастя в політичній стабільності і не потребували робити економічних експериментів, які згубно позначилися в деяких інших країнах Европи. Та не тільки згадані німецькі риси і політичне щастя привели до нечуваного зросту німецької економіки. В той час, коли, наприклад, Англія мусіла втримувати відносно велику армію і фльоту, що коштувало мільярди англійських фунтів, німці, не маючи таких турбот, поширювали свій експорт, здобуваючи англійські ринки. Франція майже безпосередньо після закінчення другої світової війни заанґажувалась у колоніяльні війни — спочатку в Індо-Китаї, а тепер в Альжирі. Це поїдає величезні суми і підриває національну енергію. Отже й коштом Франції німці розбудували свої ринки по цілій земній кулі, поволі, але систематично витискаючи з них французькі товари. До того німцям допомогло ще й те, що вони не відчували браку робітної сили, що часто бувало у Франції і Англії. Десять мільйонів німецьких утікачів і вигнанців поселилося в Західній Німеччині і включилося в процес економічної розбудови, наслідки якої подивляє тепер весь світ.

Завдяки пляну Маршалла Італія стала економічно просперуючою країною. Австрія — країна, яка майже не знає фінансово-економічних проблем, країна, в якій уже четвертий раз обнижено податки для населення. Австрія стоїть на шляху повного добробуту, зокрема по відході російських окупаційних військ. Розвивається також бельгійська економіка, добробутом втішаються Швеція і Норвегія. Це саме відноситься й до Голляндії, Данії. Кожна з них має певні льокальні турботи, але вони не переходять нормальних меж. Лише економіка Туреччини якщо цю країну враховувати до европейської економічної спільноти, весь час мусить поборювати великі труднощі, які до певної міри зв'язані з утримуванням відносно дуже великої армії. Туреччина є одинокою з 17 країн-членів Европейської Економічної Співпраці, яка ще й тепер не може обійтися без прямої допомоги ЗДА.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЖУРНАЛІСТ-МІЛЬЙОНЕР ДАРУЄ СВІЙ ЗАМОК НАРОДОВІ

17-го травня ц. р. відомий багатій-журналіст Вільям Рендорф Герст, президент „Герст Паблишінг Компані", подарував американському народові свою найдорожчу мрію і труд свого життя — свій казковий замок-музей в Каліфорнії. Усе своє трудяще й багатогранне життя посвятив цей власник великого пресового концерну на влаштування цього замку, вартість якого в грошах годі обчислити.

Розміщений над самим Пацифіком, на половині дороги поміж Лос Енджелесом і Сан Франсіско, замок цього пресового магната 17 травня ц. р. став доступним для ширшої публіки, як історична пам'ятка родини Герста, відтепер під адміністрацією стейтових чинників. З 80-ти тисяч акрів родинного мастку Герста (одідиченого по батькові) віддано для стейту лише 350 акрів, в межах яких і знаходиться цей казковий палац-музей. У цьому палаці провів він свою молодість, туди довгими роками звозив з Европи та з інших континентів цінні пам'ятки мистецтва й культури, розташувавши їх остаточно в ста розкішних й стилево влаштованих кімнатах.

Під час кожної поїздки по Европі, а робив їх Герст майже кожного року, збирав він усе те найцінніше, що „стара Европа" могла йому дати, без огляду на ціну. Знавці, що мали змогу оглянути нагромаджені скарби цього любителя старовини, кажуть, що в його палаці зібрано такі вартісні предмети, якими не може похвалитися ані один стейт, ані один музей в цій країні. Його колекція старогрецьких та етруських ваз належить до найкращих у світі. Є там і рідкі стародруки, документи й книги, яких не має ані одна публічна чи університетська бібліотека в ЗДА. Деякі знавці будівельного діла твердять, що Герстів палац клясичною конструкцією і внутрішньою обстановою, виконаною найкращими архітектами й мистцями Америки, можна порівняти хіба з фантастичними монументальними будівлями староримського імператора Гадріяна.

Їдальня палацу збудована в стилі французької ґотики 15-го століття, при чому більшість її окрас привезено з Европи. Небагаті фінансово італійські монастирі, які в своїх мурах зберігають цінні історичні речі, були для Герста головним джерелом високомистецьких трофеїв. За них платив він кожну ціну, і щоб, бува, продавці не роздумались, штаб його фахівців і дорадників негайно забирався до діла. Речі, які не вдавалось йому купити за гроші, наказував він европейським спеціялістам копіювати. Найздібніші французькі, італійські, німецькі, еспанські артисти, різьбарі, золотники, малярі копіювали найвартісніші оригінали для його „святая святих".

В палаці Герста є 45 історичних спалень різних королівських домів Европи, обставлених автентичними меблями та іншим реквізитом того часу. В одній, наприклад, спальні знаходиться ліжко славного французького державного мужа і високого церковного достойника, кардинала Рішельє.

Понад десять років мешкав у цьому американському „Версалі" його власник і надхненник, Вільям Рендолф Герст, із своєю родиною. Частенько влаштовував для своїх друзів та вибраних гостей середньовічні прийняття, в яких брало участь до ста осіб. В цій своїй „фортеці" відбував важливі наради з директорами свого надзвичайно впливового пресового концерну.

Про цього пресового магната оповідають, що він був дуже гостинний та оригінальний. Мав звичку давати своїм гостям і співробітникам оригінальні, великопанські „накази": кидати все і негайно сідати на коні, щоб скакати в перегони з вітром . . . Або несподівано для всіх аранжував гостину чи пікнік, щоб за годину-дві, на команду — братись знову до нарад, ділових конференцій, присвячених розбудові своєї пресової імперії. Або часто на старих мурах своєї „твердині" велів показувати найновіші фільми для себе та своєї „замкової" служби . . . Тепер віддав він цей свій найдорожчий скарб для вжитку свого народу. Зробив так, як багато тутешніх багатіїв перед ним робило.

М. О.

ВЕНЕСУЕЛЬСЬКИЙ УРЯД ЗАПЕВНЮВАВ ВАШИНГТОН ПРО БЕЗПЕКУ НІКСОНА

Вашингтон. — Заступник державного підсекретаря Роберт Мирфі, зізнаючи на Сенатській Комісії Закордонних Справ, і заявив, що аґенти американської розвідки доносили про неприхильні настрої до Ніксона в Каракасі, але віце-президент Ричард М. Ніксон не відкликав своєї візити до Венесуелі, бо венесуельський уряд запевнив був Вашингтон, що він видав потрібні зарядження для безпеки американського віце-президента. Мирфі започаткував переслухання, яке веде ця комісія в справі протиамериканських виступів в Південній Америці, Африці й Азії. На комісії зізнавав також директор Центральної Розвідчої Аґенції Аллен В. Доллес, але про його зізнання не видали жадного комунікату, бо ті зізнання є закриті. Комісія найбільше цікавиться досвідом віце-президента в Латинській Америці. Комісія не хоче займатися протиамериканськими виступами в Альжирі з огляду на делікатність цієї справи в теперішній ситуації. В Лівані протиамериканські виступи були у зв'язку з проєгипетською політикою, що використовують комуністи на те, щоб шкодити інтересам ЗДА.

СИН

„Скажи мені, мила мамо,
Чи парус — така хустина?
А вітер поза човнами,
І вітер також — синій?

Я думаю, море — велике
І рівне, як степ без краю,
А човен, немов шуліка,
Над ним парусами має?

А парус, як біла хата,
А вітер, мов котик Мима?
По стінах — жуки волохаті,
Плигає котик за ними?

На морі які дороги,
І як його їх шукати?
А місяць золоторогий
Чи може світити й спати?"

ЮРІЙ ЯНОВСЬКИЙ

1927

О. Дереш

МЕЖА

(3)

— А багато переорав вам сусід? — спитав адвокат, коли клієнт скінчив оповідати про напасть захланного сусіда.

— Та багато. Пів копи збіжжя зародило б.

— Скільки кіп видає ваша нива?

— Та небагато. Вузенька моя нивка. Та й то багач хоче забрати. Як Бог дасть добрий урожай, а миша не поїсть засіву й зерна, як цього року, то видає менш-більш чотири копи.

— А скільки вартує ваша нивка?

— Бог знає. Не маю на продаж. Легко продати, а нема де купити. От багач зараз купив би, бо йому під боком. Він, здається, тому й лізе в мій грунт, щоб я спекався своєї батьківщини. Зараз приорав би до своєї та радів би, що його така широка. Може й добре заплатив би. Та я не продам за жадні гроші. Гріш легкий, скоро проминеться. Сюди, туди, і сотика не лишиться. А так вона радує мене кожного року, що вона моя, що я не прогуляв батьківщини та й лишу моїм дітям у спадщині. Ніхто в нас не продає, бо кожний дорожить навіть найменшим клаптиком землі.

— Добре, що ви так сильно прив'язані до вашого грунту. А покажіть мені на столику, як багато вам відорано.

Іван знітковів. Чого ж адвокат випитує його, як священик про гріхи на сповіді? Іван думав, що адвокат перебере зараз справу, і буде вдоволений, що йому, а не іншому дали заробити, а він з нього так все витягає, ще гірше, як поліціянт із злодія. І Іван так якось дивно розмахнув руками, що спочатку виглядало, що спірний предмет був більший від кімнати. Та по хвилі руки зблизилися, щоб відскочити на неозначену ширину.

— Я з вашої міри немудрий. Ви певно чимось міряли.

— Ще як міряв! Кілька разів, щоб бути певним. Не хочу я чужого і свого не дам. Міряв істиком, кроками і чобітьми.

— А на чобіт, як вийшло?

— Так коло стопи.

— Бачу, що ви справедлива людина й любите правду. Тож послухайте, що я вам пораджу. Кожний процес довгий і коштує багато грошей. Видатки будуть великі, а користи мало. Такі справи треба мирно поладнати в громаді. Маєте мировий суд, мудрих людей, вони не дадуть вам кривди зробити. Зроблять вам границю без коштів, так само, як суддя з коштами, і будете мати раз на все спокій. Я дам лист до голови мирового суду, він справедлива людина, і ви заощадите собі клопотів і видатків. Добре?

— „Чого вони так уперто вчепилися до мене з тим мировим судом? — думав Іван, дивлячись з недовір'ям на адвоката. — В селі радили, тут адвокат радить те саме. Чи не був у нього мій противник, що він так докладно про все мене випитує? А я йому, дурний, все так точно виспівав. А казав мені сусід, щоб пішов до того, який всі справи провадить. Ая, мировий суд! Зараз прийде війт, надутий, як індик у нашого священика, прийдуть інші, що з багачем тримають, та й втолочать мене загодитися, як багачисько схоче. Рахувати мировий суддя, ні багач, ні бідний, от так посередині. Кажуть, що розумний чоловік, на табули визнається. Та хто його знає, за ким він буде обстоювати. Ні, як не хоче цей справи прийняти, то знайду іншого". — І Іван вирішив дати дипломатичну відповідь, щоб не зразити собі адвоката.

— Рахувати, ви добре радите, пане меценас. Та я не сам господар в хаті, мушу порадитися ще моєї жени.

— Як ваша жена знає більше від мене, то радьтеся. Це ваше діло.

Адвокат уже знав, що Іван рішився правуватися і знав причини, які його до цього спонукали. Це було в першій мірі недовір'я до своїх людей, непошанування авторитету нової установи, що заводилася по селах, внаслідок довгого перебування під чужою владою, яку майже виключно очолювали чужинці. Представник чужої влади, а не своя людина, мав в уяві селянина майже виключний привілей і право вирішувати всякого роду справи й непорозуміння між селянами. Рішення чужої людини було міродайне й авторитетне і мало більшу пошану, як своїх, таких самих людей, як він. Ще й інший чинник грав в цім випадку значну ролю. Надзвичайне прив'язання до власного клаптика землі, що була майже живителькою селянства. З роду в рід ділилися селянські грунти. Вінував батько дочку — давав їй у придане поле, женилися сини — ставали самостійними господарями, відділювалилися від батьків, ділили ниви, робили нові межі й сварилися між собою за них. Ниви розрізували раз впоздовж, раз впоперек. Бідніли ниви, а з ними бідніло й селянство. Але заздрісно берегло воно кожного клаптика, кожної грудочки землі.

Хіба ж ревуть воли, як ясла повні?

Іван вийшов на вулицю, постояв хвилинку на хіднику, а потім, відвернувши голову від дому адвоката, скорою ходою пішов на ринок, де видніли написи трьох адвокатських канцелярій. Двері одної з них замкнулися. Там він на довго забарився, поки провірили ґрунтові книги, списали протокол і опорожнили його кишеню за перегляд табулі, штемплеві оплати та адвокатську належність. І коли по першій розправі Іван мусів оплатити кошти комісії і свого правного дорадника, то аж тоді пізнав, як дорого коштує процес і яка дорога його межа.

* * *

Поля пишалися свіжою зеленню. Лан Василя Головача, з яким правувався Іван Долішний, вигрівався на осінньому сонці повними грудьми, а Іванова нива між двома широкими ланами виглядала так, як худа людина, що виросла надмірно високою і соромиться свого росту.

На дорозі спинилися два повози. З одного висів суддя з судовим писарем, а другий привіз двох адвокатів. Сторони стояли коло своїх нив, нахмурені й гнівні і з-під лоба гляділи одна на одну. Свідки та селяни, що звикли бути приявними при всіх спорах, стояли осторонь і тишком перекидувалися злобними заввагами. Іванова жена, як ангел хоронитель, стояла коло мужа і щось нашіптувала йому до вуха.

— Ну покажіть мені, за що ви сваритеся? — звернувся суддя до сторін.

Обидва противники рушили до межі, як два ґлядіятори до бою. І відразу почалася сварка.

— Поволі! Поволі! — втихомирював суддя сторони. — Найперше ви, Іване, покажіть, доки ви уживали свою ниву.

Іван мовчки перейшов до тієї сторони своєї ниви, де була постійна межа, відміряв кроками ширину свого поля, кивнув на жінку, яка держала гостро затесані палики, взяв від неї один, вийняв із-за ременя сокиру і вбив палик одним ударом в землю.

— Сім і пів крока, пане суддя! — зголосив вдоволений, що його першого запитано про його правіж.

— Не рушай мого поля! Куди лізеш у не своє, як свиня в чуже корито! — обрушився Головач, і вирваний колик полетів далеко на Іванову ниву.

Суддя скартав Головача і звелів вбити колик знову в місце, де раніше показав Долішний. Іваниха, вдоволена наказом судді, вже розтулила була уста, щоб лайкою накинутись на Головача, та промовила тільки „Ая, пане суддя", бо Іван штовхнув її під бік.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Літературно-Мистецький Ярмарок

Український Літературно-Мистецький Клюб у Филаделфії зорганізував 19-го квітня ц. р. у великій залі Горожанського Клюбу весняний „Літературно-Мистецький Ярмарок". Продавцями свого краму були Володимир Білик — читав свої власні поезії. Крам дуже добрий. Продавець — молодий, багатонадійний український поет. Щасти Боже! Юрко Левицький — молодий, талановитий пяніст, грав на фортепіяні свої власні композиції. Ляїкові - покупцеві, його крам подобався. Знавці кажуть (а таких на ярмарку чимало), що з Юрка „будуть люде" Бережись Юрку! Христина Озарків — гарна з виду, молода продавчиця читала уривки з творів Марії Струтинської. Спершу мала трему, згодом розчиталася, а де далі покупці-слухачі числили чергові картки і ждали на кінець. Товар дуже добрий (прізвище автора само за себе говорить), але важкостравний, бо, як на ярмарок — за довгий. Доріян Рудницький — талановитий син талановитих батьків пп. Марії Сокіл і д-ра Антона Рудницького продавав свій крам грою на челю. Замість перешкодженого в той час старшого брата — Романа, йому на фортепіяні акомпаніював рідний батько — д-р Антін Рудницький. Хлопець — хоч куди козак; І з виду хороший і крам продаваний ним — небуденний, чого доказом були гучні оплески і у висліді наддаток. Ярослав Пінот-Рудакевич, у ролі „Ладзя Шуфригля з Личакова" „тримав („по львовску") балак — про шпорт, тивізію і інші кавалки", читав филаделфійські вісті із „Живої газети" агенції ВВС (Баба-Бабі-Сказала) та співав танго „Ніц іно Львів". Монолог, вісті ВВС і танго написав Ярослав Кунц-Климовський, до танга акомпаніювала йому Лідія Вульба, за що Ладзьо її гарненько в ручку поцілював і „клявюсько" попід пахи випровадив зі сцени. Марія Лисяк — продавала замість квітів пісеньки, а помагала їй на фортепіяні Зоя Маркович. За гарне і добре виведення наложеного на неї обов'язку, ця мила і симпатична пані, артистка-співачка, філяр мішаного хору „Кобзар" одержала від покупців китицю червоних рож.

У другій частині програми на ярмарку виступила ще Христина Озарків, цим разом як декляматорка, продаючи товар Ганни Черінь, Максима Рильського, Валентини Ткаченко і Тамари Коломиєць. Цим разом продявчиця вив'язалася повністю зі свого обов'язку. Продажа і сам товар були знамениті. Іван Гош, своїм милим і шляхетним голосом (тенор) продавав пісні Антона Рудницького, Ярослава Лопатинського, Петра Чайковського і Франческа Чілла, а супроводила його на фортепіяні Наталія Котович. Вероніка Цегельска, відома вже всім покупцям на всякого рода ярмарках і відвідувачам концертових заль бойова продавчиця-співачка, запрезентувала свій крам у формі двох арій з оперети Й. Штравса „Лилик". Ій акомпаніювала Зоя Маркович. Клявдія Гош, чи не одна із кращих наших сучасних декляматорок перепродала з великим хистом Івана Франка „Росію" та уривки з Юрія Клена „Попіл Імперії".

Порядок на естраді держав у своїх випробуваних руках, тактовний, дотепний і культурний „пляцмайстер", чи як хочете — конферансіє — д-р Володимир Рудницький. На залі, побіля естради, продавали — книжки (здебільша видання В-ва „Київ" і СУА). Лідія Бурачинська, Кекилія Гардецька і д-р Богдан Романенчук. І цей крам в чималій мірі (за зниженою ціною) промовляв своїми німими назвами до сумління і кишені покупців, яких на залі було на багато менше чим напр. в „сабвею" — корчмі, що міститься під галею, звідкіль час до часу доходили „милі" звуки бугі-бугі, ритмічний гомін барабану та квилїння саксофону. Там продавали „цінніший крам" для нашої запроторенoї публіки. Зате на самому ярмарку серед покупців, учасників цієї наскрізь вдалої імпрези були чи не всі передові громадяни цього великого та багатого на того рода культурні імпрези українського осередку у ЗДА. юко

Дітройт, Миш.

Український Хор „Трембіта" перед виїздом

По двох виступах в Дітройті, на святі державности і з самостійним концертом хор з'єднав собі симпатії загалу нашого громадянства та опінію поважної мистецької одиниці. По цих виступах хор довго не спочивав, а далі посилено працює над викінченням завчених пісень і над новим репертуаром. На місце кількох співаків, що відійшли, прийшли нові і під вправною рукою дириґента Кирила Цепенди відбувають часті проби. Хор виїде до Шикаго і дасть там в суботу, 31-го травня 1958 р. в великій авдиторії школи Шопена великий концерт, в програму якого входять твори українських і чужих композиторів. Програма дібрана так, щоб зацікавити і дати повне вдоволення усім приявним на концерті. В концерті візьме участь з власною програмою визначний пяніст Борис Максимович, фортепіяновий супровід — Ольга Дубрівна Соловій, знана нашій публіці акомпаніяторка. Концерт відбудеться о год. 6.30 вечора. З хором виїде Йоганна фон Драґінда, як конферансієрка, що своїм милим і повним чару виступом в Дітройті причинилася до більшого успіху хору. Є надія, що громадянство Шикаґо піддержить своєю численною участю цей перший замісцевий виступ хору „Трембіта". Я. Зубаль

Вотервліт, Н. Й.

Засновано 11-ий Відділ Орган. Оборони Лемківщини

20-го квітня відбулися у Вотервліті, Н. Й., в залі місцевого Українсько-Американського Клюбу при 402, 25-ій вул. Збори Лемків, на яких засновано одинадцятий Відділ Організації Оборони Лемківщини.

На Збори, які скликано заходами Відділу Оборони Лемківщини в Йонкерсі, Н. Й., а які підготовив п. Михайло Демчар з Трой, явилися громадно українські виходці з Лемківщини й інших теренів України, що живуть в Вотервліті, Трой, Коговс і околиці. Треба зокрема відмітувати, що на Збори численно явилися як давніще так і новоприбулі, які тут творять одну велику громаду, і живуть спільним життям. Було також кілька представників лемків - консерватистів, яких в тій околиці є невелике число і всі вони живуть у згоді з місцевими українцями з Лемківщини, разом сходяться, разом належать до одного клюбу і часто беруть участь в імпрезах українців в тих містах. Тут, славити Бога, немає тої ворожнечі між братами-лемками, яку подекуди сіють москвофільські баламути між лемками, що називають себе українцями і тими, що придержуються дальше старої національної назви — русини.

З поза-місцевих українців на Зборах були приявні голова Управи Відділу ООЛ в Стемфорд, Кон., Андрій Гривна і член Управи Відділу ООЛ в Йонкерсі Іван Гомза, Петро Русинко, Теофіль Бопицький і Степан Женецький. Збори відкрив і проводив ними п. Роман Маселко, а доповідь про положення українців в Польщі та про допомогу для них від української еміґрації за океаном виголосив С. Женецький з Йонкерсу. Після доповіді й короткої дискусії відносно можливостей і способів допомоги нашим людям в краю, приступлено до вибору Управи Відділу, до якої вибрано: Спяк Михайло — голова; Урбан Аксентій — 1-ий містоголова; Ротко Іван — 2-ий містоголова; Маселко Роман — секретар; Кошикар Василь — скарбник; Василь Роман — заступник скарбника; Михайло Грещак — організаційний. Контрольна Комісія: Завіський Лев, Яхвяк Теодор, Демчар Мехайло.

Можна цілком певно сподіватися, що Відділ ООЛ у Вотервліті стане великим відділом, згуртує в своїх рядах багато членів, буде гарно розвиватися і поведе корисну працю для добра лемків в краю й тут за океаном. Запорукою до того є в першій мірі Управа Відділу, до якої увійшли всіма поважані й охочі до громадської праці люди з усіх трьох місцевостей, велика громада українців з Лемківщини в цій околиці та гарно налагоджене співжиття і співпраця між місцевими українцями з Лемківщини давніще й недавно прибулими та лемками консервативного табору. Ст. Ж.

Балтімор, Мд.

Загальні Збори УКК

27-го квітня ц. р. балтіморський Відділ УКК, що існує від 1951 року, відбув свої річні Загальні Збори, в яких взяло участь 52 особи, представники місцевих товариств і організацій, що є членами місцевого Відділу УККА, та платники УНФ.

Після вибору Президії Загальні Збори на внесок мґр-а Анатоля Булавки вшанували повстанням з місць та однохвилинною мовчанкою пам'ять д-ра Олександра Плітаса, який того дня вранці помер в одній р мерилендських лічниць після важкої операції. Д-р О. Плітас був знаною особистістю серед української громади мерилендського стейту та її зразковим членом.

Звіти уступаючої Управи Відділу, що була очолена інж. Остапом Стельмахом, показали, що у звітовому році балтіморський Відділ УККА домігся поважних успіхів у пожвавленні українського громадського життя в цьому місті. У звітовому році Відділові вдалося зібрати значно більшу суму датків на УНФ, ніж в р. 1956-57. Вдідділ зорганізував у звітому році два успішні віча, одне 17-го листопада 1957, на якому пп. професори Лев Добрянський та Р. Смаль-Стоцький реферували про діяльність УККА, і друге 30-го березня 1958 в обороні імени сл. п. Головного Отамана Військ УНР, Симона Петлюри, у зв'язку з протиукраїнською телевізійною передачею. Схвалені протестаційні резолюції переслано до французької амбасади та до державного департаменту у Вашинґтоні.

Крім влаштування Листопадової Академії уступаюча Управа Відділу виконала багато праці в тому напрямі, щоб гідно відсвяткувати в Балтіморі 40-ві роковини проголошення української державної самостійности. На просьбу Відділу губернатор стейту і мейор Балтімору проголосили українські дні в січні ц. р., а на будинку мейора повівав впродовж кількох днів український національний прапор. Верцом відзначення роковин української державности була повністю удачна Академія 22-го Січня, уладжена Відділом 26-го січня 1958 під час якої представник мейора та сенатори і конґресмени з Мериленду виступали з промовами. П. інж. Володимир Сушко був найбільш ініціятивним та найдіяльнішим з-поміж членів спеціяльного Комітету, вибраного для ювілейних відзначень української державної незалежности в Балтіморі, за що Загальні Збори висловили йому щиру подяку.

З присмністю згадують балтіморці свою зустріч із п. проф. Володимиром Кубійовичем, яку зорганізував Відділ 2-го березня 1958, і під час якої проф. Кубійович познайомив балтіморських українців з головними проблемами гаслової частини Енциклопедії Українознавства, що її він редаґує в Сарселі. Слід теж згадати, що у звітовому році уступаюча Управа видавала неперіодично циклостилевий „Інформаційний Бюлетень" з календарцем українських імпрез в Балтімор. Пікнік, танкова забава, спільна прогулька кораблем теж належали до діяльности Відділу у звітовому році. На внесок Контрольної Комісії Загальні Збори уділили уступаючій Управі абсолюторію з похвалою.

Нововибрану Управу балтіморського Відділу очолив вдруге інж. Остап Стельмах. Його заступником вибрано мґр. Анатоля Булавку. Д-р Ярослав Шав'як, п. Олена Лучишин та Богдан Мацук перебрали секретаріят Відділу та референтуру інформації. Володимир Романовський та Іван Радь вибрані фінансовими референтами, Іван Малко — референтом зовнішніх зв'язків, Богдан Мельник — культурно-освітнім референтом, Емануїл Притула — господарським референтом, п. Самойлів — членом Управи. Нововибрані члени Контрольної Комісії д-р Омелян Дерій, проф. Борис Зелинський і Теодор Царик. До Товариського Суду вибрані Василь Татчин, Семен Поліщук і п. Оксана Юзенів. Загальними Зборами проводив тактовно Василь Татчин, секретарювала п. Анна Ящук. В. К.

АРИСТИД ВИРСТА

(З приводу виступу в Монтреалі)

„Найбільш я люблю сіру [пісню,
що в ній дійсне сплелось із незбагненим,
не ясні кольори, а півтіні та відтінки
я над усе ціню . . ."
(Поль Верлен)

Невідхильний відворот від героїчного патосу романтичної доби проходив у всіх ділянках мистецької творчости 19 століття. Кльод Дебюссі був найвидатнішим речником в мистецтві звуків. Його мистецька душа бунтувалася проти стисло математичного стилю клясично-романтичної творчости і шукала нових доріг, нових засобів музичного вислову. На місце широкої, повнозвучної теми, він впровадив мелодію, зложену з фраґментів, що тут і там повторяються. Дисонанс стає сам по собі самостійною вартістю без обов'язкового розв'язання, а гармонічні комбінації, що дотепер були традиційно недопустимі, стають для нього правилом Національні скалі і ритми, що находилися досі поза орбітом німецько - італійсько - французької музики, нові засоби оркестрації, незвичайно збагатили обрії його музичної творчости. Не можна сказати, що Кльод Дебюссі був першим і одиноким композитором, що впровадив ті зміни, але він безперечно був найважнішим із плеяди музик, що започаткували в музиці імпресіонізм в другій половині 19-го століття.

Соната А-Дур Форе якраз типічна для початкової доби французького імпресіонізму в музиці, який був висловом бунту проти панівного німецького романтизму, був висловом ґальського духа, легкости у підході, елеґанції, простої природної деклямації. З тим більшою зацікавленістю ми слухали виконання тієї сонати двома мистцями — скрипалем Аристидом Вирстою і пяністкою Любою Жук.

Перед нами відкрився у всій ширині світ почуттів мистця його змислові відрухи, інтимність і затишшя його душі, далекі від фанфар назверхніх, загально людських емоцій. Цей світ закритий для публічного видовища, він зрозумілий тільки вибраним.

Аристид Вирста тісно пов'язаний із французьким середовищем, зумів виявити великі цінності французького музичного вислову. Його студії, не тільки як мистця виконавця, але також як музиколоґа, проходили в Парижі й його розуміння й інтерпретація сонати Форе черпані прямо із праджерела. Поява А. Вирсти, як концертанта французької школи із зразками французьких скрипкових творів придає тим більшої ваги його концертовому турне по Америці й Канаді.

Співучасть у виконанні сонати Форе ставить до пяніста великі вимоги технічної натури, глибокої музикальности і широкого світосприймання. Люба Жук, що за її музичним розвитком ми слідкуємо від декількох років, показалася в свойому деб'ютті, як уже кристалізований, незалежний мистець - віртуоз. Оформлення її власного мистецького „я" завершилося завдяки наполегливим студіям і всестороннім зацікавленням. Наша пяністка добилася признання серед канадійських музичних кол, а висліддом цього була її участь у Музичному Фестивалі 1957 р. в Зальцбурґу, спонзорована монтреальською консерваторією. Технічні труднощі, виконуваної спільно з А. Вирстою сонати Форе, ніяк не перешкодили нашій пяністці виявити завершеного розуміння твору.

Соната Форе була центральною точкою програми і надавала тон цілому концертові й тому ми їй присвятили більше місця.

В другій половині програми ми почули сонату І. Вовка та мініятури О. Жука і Ф. Якименка. Треба відмітити свіжість (О. Жук) та оригінальність (Ф. Якименко) цих творів, які, хоча часом недомагають браком завершеного музичного образу (І. Вовк), все ж є цінним вкладом до українського скрипкового репертуару. В Аристидові Вирсті ці твори знайшли талановитого інтерпретатора і пропаґатора.

Аристид Вирста, — це скрипаль із глибоким милозвучним тоном в кантилені і з нахилом радше до камерної музики (техніка правої руки). Вироблений музичний смак, всесторонні мистецькі зацікавлення, самостійний і логічно обоснований підхід до виконуваних творів ставлять його в авангард українських скрипалів виконавців. Його виступ в Монтреалі був безперечним успіхом.

Олександер Ю. Рудницький

КЕРІВНИЦТВО ФІЛІЇ УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНОЗНАВСТВА В НЮАРКУ

повідомляє, що в п'ятницю, дня 23-го травня 1958 р. в залі Українських Комбатантів, Белмонт Евню 9, відбудеться 10-тий цикл викладів з такою програмою: год. 5—6 проф. д-р Кость Кисілевський: Початки модернізму в українській літературі; год. 6-7 проф. д-р Никола Чировський: Соціяльно-економічний розвиток України; год. 7—8 проф. Іван Верб'яний: Рослинний світ України. Вступ на виклади вільний.

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 2-га

Літературно-Мистецький Клюб у Ню Йорку і Літературний Архів УВАН повідомляють, що в п'ятницю, дня 23-го травня ц. р., відбудеться в приміщенні Клюбу вечір, присвячений пам'яті Катрі Гриневичевої. Участь беруть: проф. Сергій Литвиненко — вступне слово, ред. Б. Кравців — доповідь про К. Гриневичеву та її „Шестикрильця" і проф. Іван Коровицький — заключне слово. Твори К. Гриневичевої рецитуватимуть пані Л. Крушельницька та Л. Микуленко. Музичний впровід — проф. В. Кіпа. Початок о год. 8-ій вечора.

ПОДЯКА

З волі Всемогучого Господа відійшов від нас навіки дня 27. квітня 1958 року мій Найдорожчий Чоловік

Д-р Медицини Олександер Плітас

Цісю дорогою складаю глибоку подяку від себе і моєї рідні Всім нашим Приятелям і Знайомим за вислови співчуття, за вінки, квіти і молитви.

Д-р Мед. ЗОЯ ПЛІТАС, дружина і РІДНЯ.

УВАГА! ТРЕНТОН і ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Вшановуючи основоположника Укр. Націоналістичного Руху сл. п. полк. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ ОДВУ та ООЧСУ при співучасті Українських Громадських Організацій міста Трентону влаштовують

СВЯТО ГЕРОЇВ

В НЕДІЛЮ, 25-го ТРАВНЯ 1958 Р. о год. 6:30 вечора в залі УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛ. ЦЕРКВИ при 1195 Дуц Еве.

Вступне слово: п. Я. Гайвас. Доповідь: ред. В. Качмар. Багата мистецька програма.

До численної участи у Святі запрошує — Святочний Комітет.

Увага! АЛЛЕНТАВН, БЕТЛЕГЕМ, ІСТОН, НОРТГЕМПТОН І ОКОЛИЦЯ! Увага!

Організація Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ) 20-ий Відділ в Аллентавн, Па. вшановує Основоположника Українського Націоналістичного Руху сл. п. полк. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ В 20-ту РІЧНИЦЮ ЙОГО СМЕРТИ влаштовуючи

СВЯТО ГЕРОЇВ

яке відбудеться в неділю, 25-го травня 1958 р. О ГОД. 7-ій ВЕЧОРА, В ЗАЛІ ЛІГАЙ СЕНГЕРБАНД, 227 п'ята вул., Аллентавн, Па.

ПРОГРАМА АКАДЕМІЇ: Панахиди в обох Українських Церквах, відкриття п. В. Луцький, святочний реферат Д-р Княжинський, в мистецькій частині виступить Український Чоловічий Хор з Лігай Велі під дир. п. Олексія Дідуха, деклямації і інше.

ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО ТА ОРГАНІЗАЦІЇ З ЛІГАЙ ВЕЛІ ЗАПРОШУЄ ДО УЧАСТИ

20-ий Відділ ООЧСУ.

Організації ОДВУ і ООЧСУ з Братніми Організаціями в НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Вшановуючи Основоположника Українського Націоналістичного Руху сл. п. полковника Евгена Коновальця Командира Корпусу Січових Стрільців, Команданта Української Військової Організації, Голови Проводу Українських Націоналістів в 20-ту РІЧНИЦЮ ЙОГО СМЕРТИ влаштовують

В НЕДІЛЮ, 25-го ТРАВНЯ 1958 РОКУ, о годині 7:00 веч., в залі УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ (180 Вільям вул., Нюарк)

СВЯТО ГЕРОЇВ

В ПРОГРАМІ: Відкриття Свята — Сотник Корпусу Січових Стрільців Любомир Савойка. Святочне слово: редактор Вячеслав Давиденко, д-р В. Ящун. В мистецькій частині беруть участь: Зеновія Воробцева, Валя Калин, Іванна Коновіва, Ганна Шерей, Лев Рейнарович, хор „Трембіта" під дир. Михайла Добоша.

Музичний супровід — проф. Борис Базали.

До численної участи у Святі все Українське Громадянство, Організації та Товариства Нюарку і околиць запрошує Святочний Комітет.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ та ЛІТЕРАТУРНИЙ АРХІВ УВАН у США улаштовують

ВЕЧІР

пам'яті КАТРІ ГРИНЕВИЧЕВОЇ В ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ КЛЮБІ, 149 2-га Еве. В П'ЯТНИЦЮ, 23-го ТРАВНЯ 1958 Р. о 8-ій год. вечора.

Участь беруть: проф. С. Литвиненко, ред. Б. Кравців (Катря Гриневичева та її Шестикрилець), проф. І. Коровицький. Рецитації пань: Лідії Крушельницької і Лариси Микуленко.

Музичний провід — проф. Вадим Кіпа.

Під час вечора — виставка рукописів, книг та ілюстративних матеріялів про письменницю.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ У ФИЛАДЕЛФІЇ повідомляє, що в суботу, 24. травня 1958 р. о год. 7:30 відбудеться у Пластовому Домі при 827 N. Franklin доповідь інж. Миколи Химича на тему: УКРАЇНСЬКЕ ВОЯЦТВО У НІМЕЦЬКОМУ ПОЛОНІ. (Друга Світова Війна).

Управа Клюбу.

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США В НЕДІЛЮ, 25-го ТРАВНЯ 1958 Р. о год. 4-ій дня в будинку Українського Інституту в Америці, 2 E. 79th St., New York відбудеться

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

УВАН у США

ДОПОВІДЬ — Д-р Аристид ВИРСТА — „Сучасний стан української музики" — з музичними ілюстраціями доповідача.

Вхід вільний. УВАН у США.

Виховна Рада Юного ОДУМУ

РАЗОМ З ГОЛОВНОЮ УПРАВОЮ ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ В США під протекторатом КОНСИСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В США і за співучастю ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД та ШКІЛ українознавства східніх штатів улаштовують

СВЯТО ЗАКІНЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ в школах українознавства.

ШКІЛЬНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

що відбудеться в неділю, 8-го червня 1958 р. В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ, поблизу БАВНД БРУКУ й НЬЮ БРОНСВІКУ, в штаті Ньо Джерзі.

Свято розпочнеться о год. 10:30 ранку підняттям американського і українського прапорів, після чого відбудеться ПОЛЬОВА СЛУЖБА БОЖА.

В програмі свята: Відчитання і виголошення привітань, вписи в пропам'ятну книгу Виховної Ради, виставка праць учнів шкіл українознавства і праць учасників минулорічного табору Юного ОДУМ-у, несподіванки і велика та різноманітна мистецька частина з виступами учнів шкіл і членів гуртків Юного ОДУМ-у.

Після мистецької частини — Відзначення кращих виконавців, а потім — гри й забави для дітей.

Від год. 5:30 — ЗАБАВА для молоді й старшого громадянства на танцювальному майданчику.

ГРАТИМЕ ОРКЕСТРА ВАСИЛЯ БОСОГО. ПЕРЕБІГ ЦІЛОГО СВЯТА БУДЕ ЗАФІЛЬМОВАНО.

Добірний буфет.—Приємна і корисна розвага та відпочинок.

Ввесь дохід призначено на Організацію Відпочинково-Вишкільного Табору Юного ОДУМ-у.

При цій нагоді — вписи до Табору. Комітет

✝

В НЕДІЛЮ, 25-го ТРАВНЯ 1958 Р.

в 25-ту річницю Великого Голоду 1932—1933 рр. та в 32-гу річницю трагічної смерти Голови Директорії і Головного Отамана Військ УНРеспублики

Симона Петлюри,

в храмах Української Православної Церкви в ЗДА буде відправлено

УРОЧИСТУ ПАНАХИДУ

за душі Покійних Головного Отамана і мільйонів наших Братів і Сестер, що згинули в страшних голодових муках.

Просимо все українське громадянство і всі наші організації чисельною участю в цій панахиді виявити нашу глибоку пошану Дорогим Мученикам та відданість тим ідеалам, за які вони віддали своє життя в боротьбі з Москвою за право України до вільного й незалежного життя.

Консисторія Української Православної Церкви в ЗДА

ВШАНОВУЮЧИ Основоположника Українського Націоналістичного Руху сл. п. полк. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ в 20-ту річницю Його смерти ОДВУ й ООЧСУ при співучасті Братніх Організацій під протекторатом Комітету Об'єднаних Амер.-Укр. Організацій міста Ню Йорку (Відд. УККА) влаштовують

СВЯТО ГЕРОЇВ

в дні 25-го травня 1958 р. о год. 6-ій веч. в приміщенні FASHION INSTITUTE при 225 W. 24-ій вул. (між 7-8 ев.) в Ню Йорку.

В програму Свята входять: доповіді — проф. Ю. Бойка і проф. І. Вовчука; виступи хорів — „Боян" і „Думка"; скрипака-соліста В. Цісика; рецитації — Є. Курила й І. Шугана та інших.

Панахиди будуть відправлені в неділю, 25-го травня 1958 в Ню Йорку: в церкві св. Юра о год. 11:45, в укр. православних церквах після Богослужень.

Закликаємо все Українське Громадянство міста Ню Йорку й околиць до масової участи у святі, щоб спільно віддати пошану Світлій Постаті наших визвольних змагань за Українську Державність.

Всі організації міста Ню Йорку та метрополітальної округи запрошуємо прибути з своїми прапорами. Діловий Комітет.

Громадський Комітет під патронатом ФІЛІЇ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ у ФИЛАДЕЛФІЇ В 20-ту РІЧНИЦЮ СМЕРТИ Основоположника Українського Націоналізму сл. п. полк. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ — влаштовує — в неділю, 25-го травня 1958 р. — о год. 7-ій веч. в залі УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КЛЮБУ 847 Н. Френклин вул. у Филаделфії

СВЯТО ГЕРОЇВ

відзначаючи світлу пам'ять ГОЛ. ОТАМАНА СИМОНА ПЕТЛЮРИ та всіх ГЕРОЇВ, що віддали своє життя за волю і державність України.

ЦЕРКОВНІ ВІДПРАВИ в цьому намірені — будуть відправлені в обидвох українських катедральних церквах, цього ж дня по Вечірнях.

У СВЯТОЧНІЙ ПРОГРАМІ: Промови; Хор „КОБЗАР", дириґент д-р А. РУДНИЦЬКИЙ; Деклямації: Я. ПІНОТ-РУДАКЕВИЧ і З. КОХАНОВСЬКА; Сольоспіви: М. КОКОЛЬСЬКА-КОБРИН і І. ГОШ.

Програмки в цінах: $2,00, $1.50, $1.00 і $0.50 (балькон для молоді) — у Кооперативі „БАЗАР".

З Наукових Конференцій УВАН у ЗДА

Доповідь Ю. Г. Бойка
„Літературознавча діяльність М. Глобенка"

30-го квітня в Ню Йорку відбулась конференція літературознавчої секції УВАН у ЗДА, на якій виступив з доповіддю гість з Німеччини, професор Юрій Гаврилович Бойко. Конференцію відкрив Юрій Володимирович Шевельов, який представив доповідача, як свого колеґу ще з харківських часів. Він сказав, що сьогоднішня конференція має певну символічність: вона присвячена пам'яті Миколи Глобенка (Оглоблина), харків'янина, який працював у Парижі; доповідь робить Юрій Бойко, харків'янин, який тепер працює в Мюнхені; головує на конференції харків'янин, що тепер працює в Ню Йорку. Всі вони працювали і працюють для розвитку української науки.

Коротке слово, присвячене пам'яті Миколи Глобенка, сказав голова УВАН у ЗДА, проф. М. О. Ветухів, схарактеризувавши покійного, як невтомного працівника і українського патріота, та підкресливши його велику працю над Енциклопедією Українознавства. На пропозицію проф. М. О. Ветухова, присутні вшанували пам'ять покійного вставанням. ... вони працювали і працюють для розвитку української науки.

У першій частині своєї доповіді Ю. Г. Бойко говорив про М. Глобенка на підставі своїх споґадів про спільну працю, яка почалась у 1937 р., коли обидва викладали в Інституті Журналістики в Харкові історію укр. літератури. Зрозуміло, що в той час знайомство не могло бути близьким. Тісна співпраця почалася в 1942 році, коли М. Глобенко і Ю. Бойко працювали в редакції газети в Харкові. М. Глобенко був секретарем редакції і визначався прекрасним знанням української мови і умінням відповідно правити матеріяли, надіслані до газети. Тоді ж почалось близьке знайомство доповідача з М. Глобенком: він був цікавий співрозмовець і блискуче оповідав про своє минуле, про зустрічі з М. Хвильовим, М. Йогансеном, В. Сосюрою, яких мав нагоду знати, коли працював у газеті „Вісті ВУЦВК". У 1950 році М. Глобенко надрукував у польському журналі „Культура" спогади про культурне життя Харкова.

Далі доповідач перейшов до характеристики М. Глобенка, як літературознавця. Він почав свою діяльність у цій галузі під керівництвом О. І. Білецького, працюючи над темами, пов'язаними з українським барокко. Його матеріяли були пізніше використані в хрестоматії укр. літератури, виданій на совєтській Україні, але імени М. Глобенка (Оглоблина) не зазначено.

В нелегких умовах еміґраційного життя М. Глобенко далі інтенсивно працював, залишивши ряд надрукованих і рукописних розвідок та популярних статтей. В останніх він також дотримувався високого рівня, часто давав нові концепції. Для „Енциклопедії Українознавства" М. Глобенко написав ряд статтей в розділі „Література", як от „Історія і стан дослідження укр. літератури", „Доба реалізму", „Доба модернізму", „Найновіша доба"; в останній він подав ориґінальний огляд підсовєтської укр. літератури до Другої Світової Війни. Короною літературознавчої творчости М. Глобенка доповідач вважає його статті про українську бароккову літературу. Він мав свою концепцію української літератури 16-17 століть: заперечуючи її поділ на ренесанс-барокко-клясицизм, він вважав, що вся вона має бути об'єднана, як бароккова література. Глобенко також студіював літературу княжої доби і показав безпосередній зв'язок української літератури 16 століття з традицією стародавнього Києва. Цим він заперечив твердження сучасного підсовєтського літературознавства, що стоїть на засадах, що українська нація почалась від 14 століття, а українська література від 16 ст.

Ю. Г. Бойко подав огляд статтей М. Глобенка, надрукованих в українській еміґраційній пресі. Наприклад, в 1946 р. в газеті „Неділя" була надрукована його стаття про Ів. Котляревського, де М. Глобенко підкреслив широку освіту письменника, знайомство з сучасною західньою літературою. У статті про Т. Шевченка, М. Глобенко зробив спробу пов'язати його малярську і поетичну творчість. Статтю „Забутий" в „Українській Трибуні" М. Глобенко присвятив І. Нечуй-Левицькому, піднісши ідейну базу письменника, якого незаслужено обходили літературознавці народницького напрямку. Ненадрукованою лишилася стаття М. Глобенка про Олеся, де він вияснив, чому Олесь мав величезну популярність серед читачів.

М. Глобенко цікавився підсовєтською українською літературою і написав про неї ряд статтей. Високо цінив Я. Яновського, М. Хвильового. Також М. Глобенко писав і про письменників на еміґрації, як от про О. Лятуринську та Ольжича. Смерть Глобенка є величезною втратою для українського літературознавства.

В заключному слові Ю. В. Шевельов відзначив, що доповідь Ю. Г. Бойка цінна тим, що він старанно позбирав літературну спадщину М. Глобенка. Часто в сучасних умовах літераторам і ученим доводиться друкувати свої статті в таких виданнях, які скоро губляться і забуваються. З жалем доводиться сказати, що М. Глобенко, як учений, зробив десяту частину того, що міг зробити. Його щастя, що хоч тепер його літературна спадщина належно зібрана й оцінена.

В кінцевому слові Ю. Г. Бойко висловив своє задоволення з нагоди виступу з доповіддю в Академії і зустрітися з багатьма своїми давніми знайомими та разом вшанувати пам'ять колеґи і невтомного працівника, Миколи Глобенка.

Л. Д.

ПІСЛЯ КОНФЕРЕНЦІЇ У ПРЕЗИДЕНТА ФРАНЦІЇ

Французький прем'єр П'єр Пфлімлен (праворуч) з віцепрем'єром і провідником французьких соціялістів Ґю Молле після конференції відбутої у президента Франції Рене Коті, що її темою була напружена політична ситуація у Франції.

Вартість фарм збільшилася впродовж року на 6 відсотків

Вашингтон. — Департамент рільництва оцінює купівельну вартість фармерських реальностей — фармерських будинків і піль — на 116.3 більйона долярів або коло 100 долярів за акр. Це є на 6.8 більйона дол. більше або на 6 відс. більше в порівнянні з минулим роком. Департамент обрахував, що чистий прибуток від вартости фарм в 1957 році виносив 3 відсотки, це значить, що був на піввідсотка більший в порівнянні з 1956 роком. Найдорожча пересічна ціна за одного акра в Ню Джерзі, бо аж 531 доляр, а між чисто рільничими стейтами найдорожча земля є в Каліфорнії — 282 доляри за акр. Економісти заявляють, що подорожчання фарм не є залежне від економічної знижки. Найбільше подорожчала земля на Флориді — 16%, в Небрасці — 11%, Північній Дакоті — 8.

Стассен програв правибори в Пенсилвенії

Филаделфія, Па. — Окремий дорадник Президента в справах роззброєння і кількаразовий неуспішний кандидат на президента Гаролд Е. Стассен програв правибори в стейті Пенсилвенія в дні 20-го травня, нездобувши номінації на республіканського кандидата на губернатора цього стейту. На основі неповного висліду виборів Стассен дістав 149,394 голоси, а його противник Артур МекҐоніґел — 319,721. Стассен мусів зрезиґнувати зі становища дорадника Президента, щоб могти брати участь в правиборах. Партійний провід у своїй більшості не підтримував Стассена, який перед урядовою службою був губернатором Міннесоти впродовж трьох каденцій. Республіканці були проти Стассена ще й тому, що вважають його старання про здобуття губернаторського становища в Пенсилвенії за засіб до того, щоб в 1960 році виступати як кандидат на президента.

Політичний вплив Бенсона збільшується одночасно зі зростом цін на фармерські продукти

Вашингтон. — В останніх місяцях почали зростати ціни на фармерські продукти і внаслідок того почав збільшуватися політичний вплив секретаря рільництва Езра Тефти Бенсона. Кілька місяців тому фармери на Середньому Заході гостро критикували Бенсона і домагалися його резиґнації. Навіть республіканські члени Конґресу домагалися, щоб президент Айзенгавер звільнив Бенсона, бо інакше республіканці матимуть клопіт під час виборів восени цього року в тих районах, в яких переважає фармерське населення. Конґресмен із стейту Кензас Майрон В. Джордж сказав: „Наскільки фармерська економіка йде вгору, настільки невдоволення з Бенсона між фармерами маліє". Але секретар рільництва і надалі не є популярний між тими фармерами, які продають багато молока, бо Бенсон недавно зарядив, щоб зменшити паритет допомоги за молочні продукти.

● **У столиці Ливану, Бейруті,** вибухли в минулий понеділок на базарі дві бомби, які повбивали багато осіб. Цей атентат переведено проти прозахідного режиму в Ливані. Арабські революціонери проголосили були генеральний страйк, але він не вдався. Щоб покарати арабських продавців за те, що торгують на базарі, революціонери виконують спорадичні терористичні атаки.

ПІД ЧАС ЗУДАРУ ДЖЕТОВОГО ЛІТАКА З ПАСАЖИРСЬКИМ ЗГИНУЛО 12 ОСІБ

Бронсвік, Мериленд. — 20-го травня коло Бронсвіку джетовий літак Крайової Ґвардії зударився з пасажирським літаком Летунських Ліній Капітал і в цій катастрофі згинуло 12 осіб. В пасажирському літаку летіло 7 пасажирів і 4 члени залоги і всі вони згинули. В джетовім літаку згинув один пільот, а інший пілот капітан Джуліюс МекКой вискочив на парашуті і тепер лежить в шпиталі з попеченими руками і головою. Він зізнав, що летів під час ясної погоди і не бачив жадного літака, аж нагло почув експльозію.

НЮ ЙОРК ВІТАВ ПАРАДОЮ ВАН КЛАЙБИРНА — ПЕРЕМОЖЦЯ В МОСКВІ

Ню Йорк. — 20-го травня 23-річний американський пяніст із Тексасу Ван Клайбирн, який переміг на змаганнях у Москві і здобув перше місце, граючи твори Чайковського, — дістав парадний привіт в Ню Йорку, а посадник міста Ваґнер передав йому відповідну грамоту. Коли він їхав долішнім Бродвеєм до Сити Голлу, тисячі робітників, які мали сніданкову перерву, кричали „браво", а деякі ще й додавали „Поїдьте до стрижія", бо пяніст має надто буйне волосся.

Посмертна Згадка

АНАСТАЗІЯ ФЕТЧИШИН, довголітня членкиня Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 155 УНСоюзу, в Перт Амбою, Н. Дж., померла 18-го квітня 1958 р., на всього 60-му році життя. Покійна походила зі с. Дуліби, пов. Бібрка, Зах. Україна. Була доброю членкинею, полишила в глибокому смутку чоловіка Дмитра, сина Івана, 2 доньки, Катерину, зам. Abrun і Анну Рибек, 6 внуків. Похорон відбувся 22 квітня, з пох. заведення, при участі Родини, Знайомих і Членів Т-ва., до церкви св. Дмитра в Картереті. Тлінні Останки похоронено на цвинтарі Woodbridge, N. J. — М. Чумер, секр.

ТАРЗАН, ч. 4063. Чи наймає провідника?

На залізничному пероні, недалеко Бразавілу зустрів Тарзана якийсь чоловік і якось дивно почав розпитувати про країну ґорилля Конґо.

— Моє ім'я Джім Кейсі, — пояснював він, — я служу в Лондонському зоопарку і маю привезти ґорилу. Все полагоджено, і мої папери в порядку...

— Як би ви хотіли бути моїм провідником до того району, то я б за це вас добре винагородив!